

ПРИЛОЗИ

Слободан Шћејановић

О ПОРИЈЕКЛУ ПОРОДИЦЕ И КОРИЈЕНИМА ПРЕДАКА РУЂЕРА БОШКОВИЋА

Српско национално поријекло славног научника, мислиоца и проналазача Руђера Бошковића у науци није спорно, иако је у прошлости у вези са тим било покушаја разних шпекулација и фалсификата. Наиме, још за његова живота својатали су га Италијани, Французи и др., али је он све то увијек брзо и одлучно демантовао.

У новије вријеме, међутим, нарочито у последњих десет година, хрватски националистички и милитантни католички клерикални кругови спроводе интензивну и организовану пропагандну активност о наводном хрватском поријеклу Руђера Бошковића. У оквиру те својеврсне националистичке еуфорије, они га, без икаквих ваљаних доказа, проглашавају за највећег "хрватског учењака", "једног од највећих синова хрватског народа", називају "идолом и поносом сваког Хрвата" и сл. Као основни аргумент за то, од кога полазе и на кога се наслањају, служи им чињеница да је Р. Бошковић био католик. "Снага" овог њиховог "аргумента" почива на неоснованом и наопаком, али, на жалост, у народу на овим нашим просторима, већ одавно

укоријењеном схватању да се промјеном вјере мијења и национална припадност. Посебно су у том смислу биле запажене обимне манифестације, организоване током 1987, поводом обиљежавања двјестогодишњице смрти славног научника Руђера Бошковића. Тада је, њему у част, као "великом сину хрватског народа", поред осталог, у Ораховом Дољу, родном мјесту његовог оца, било постављено и спомен обиљежје. Међутим, врхунац те укупне националистичке пропаганде представља стављање његовог лика на нови хрватски динар из 1991. године, након сецесије Хрватске и њеног међународног признања. Од свих података, који у потпуности отклањају сваку сумњу у односу на националну припадност Бошковића, на првом мјесту стоји позната чињеница да је он сам до краја живота са поносом истицао своје српско поријекло. Податке о томе налазимо у бројним његовим писмима родбини и пријатељима, али и оштрим протестима у ситуацијама када су му приписивали неко страног, обично несловенско поријекло. Међутим треба нагласити да је до овог нетачног одређивања његове националне припадности, у то вријеме, најчешће долазило ненамјерно, из заблуде, с обзиром да је стално живио ван завичаја, претежно у Италији и Француској, а своје научне радове и дјела писао на латинском, италијанском и француском језику.

Такође је од посебног значаја и чињеница да се у свим јавним исправама из тог периода, које се односе на Руђера Бошковића и његову породицу, издатим од стране дубровачких, италијанских и других званичних органа, писаних углавном на латинском и италијанском језику, говори искључиво о њиховом "илирском", тј. српском језику.

О националном поријеклу ове породице веома јасно говоре и бројни писани извори који се односе не само на Руђеровог оца Николу, већ и на осталу родбину и њихове претке. Наиме, према свим подацима садржаним у тим изворима Никола је рођен у православној српској породици у селу Орахови До, на ободу Попова поља, у Херцеговини, гдје је и провео дјетињство. Његов отац Бошко га је као дјечака повео у Дубровник и намјесто код свог пријатеља Глеђевића, трговца српског поријекла из Жупе дубровачке, да га "служи и помаже му у трговини", уз одређену награду. Током времена, бавећи се трговином он се и

сам обогатио, постао грађанин Дубровника и ту засновао породицу.

Најстарији писани помен у дубровачким архивима о Руђеровом оцу Николи и његовој трговини потиче из 1689, у једној његовој изјави пред јавним биљежником, у којој је назначен као "трговац на овом тржишту у Дубровнику". Према подацима из матичних књига, оженио се 1691, а пошто је његова изабраница била католикиња, том приликом је, према устаљеним обичајима, прешао у католичку вјеру. Након тога, све до његове смрти, 1721. године, у овим архивима се ређају бројна документа, претежно финансијске природе (мјенице, дознаке, исплате и сл.), у којима се налазе подаци о њему и његовом пословању. Ови извори, почев од 1653, па све до 1690. године, садрже доста података и о Николином оцу Бошку, ћеду Руђеровом, "православном сељаку из Орахова Дола", а такође и о бројним другим Бошковићима из Орахова Дола и Дубровника.

На Руђерово стално инсистирање, податке о поријеклу своје породице дуго и темељно је прикупљао његов старији брат Божо. Те податке, систематизоване и обрађене, објавио је у виду брошуре, на латинском језику, под насловом "Нешто о нашој породици". Поред низа значајних података о овој породици, тамо је изричито назначено и њено српско поријекло.

Поред тога, у старој дубровачкој "матичној књизи" - "Поријекло породица дубровачких", у којој се налазе подаци о поријеклу свих заслужнијих дубровачких породица, постоји свједочанство о српском поријеклу породице Бошковић. Наиме, у накнадно дописаном дијелу књиге, поред осталог стоји да породица Бошковић "потиче из Орахова у Попова" и да је чисто српског поријекла.

Најзад, у предговору издању Руђеровог највећег дјела "Теорија природне филозофије", објављеном у Лондону 1922, на латинском, са упоредним преводом на енглески језик, констатовано је, поред осталог, и следеће: "Са очеве стране породица Руђера Бошковића је чисто српског поријекла. Његов ћед Бошко био је наиме српски православни сељак из Орахова у Херцеговини. Његов отац населио се у Дубровник као православац и тамо прешао у католичку вјеру...".

Осим што не остављају никакву сумњу у православно српско поријекло породице Руђера Бошковића, наведени подаци садржани у разним писаним изворима, у потпуности потврђују, што посебно треба нагласити, богату народну традицију и предање о поријеклу ове породице, који су сачувани до данашњих дана, не само код потомака старих Бошковића у Орахову Дољу /Попово Поље/, већ и код оних припадника овог разгранатог братства који живе у другим крајевима Херцеговине /околина Стоца/ и у Црној Гори /Ровца, Доњи и Горњи Колашин/.

Према збиљеженом предању које казују потомци првобитних Бошковића из Орахова Дола, који су данас "католици и Хрвати" и више не носе старо презиме, њихов предак је приликом досељавања био православне вјере односно српског поријекла. Познато им је да је један од тих старих Бошковића, Никола син Бошков, као православно сељанче одведен у Дубровник и тамо остао да стално живи. Посебно се, и са нескривеним поносом, истиче податак да је његов син познати научник Руђер. Иако ово предање има потврду у писаним и другим материјалним изворима што га чини несумњивим и вјеродостојним извором, оно ипак има један значајан недостатак. Наиме, у њему се не каже одакле потиче, односно из ког се краја конкретно доселио овај њихов предак односно родоначелник у Орахови До, које презиме је до тада имао, како се звао по имену и сл. У том дијелу су тадође, мањкави и недоречени и сви познати писани извори који садрже податке о поријеклу породице Руђера Бошковића.

Према налазима бројних истраживача, ово непотпуно познавање свог поријекла и недовољно његовање породичне традиције је карактеристично за житеље овога поднебља. Посебно је изражено непознавање родослова и имена својих предака, иако већина њих, без обзира да ли су данас католици или православни, знају и то казују као уопштени узгредан податак, да се неки њихов предак доселио из Црне Горе и Брда, најчешће из околине Никшића и граничног подручја према Херцеговини. А, према тим истраживањима, најмање двије трећине данашњих житеља овог подручја, посебно јужне Херцеговине, потиче из наведених крајева.

Према томе, иако је српско поријекло предака Руђера Бошковића утврђено бројним и чврстим доказима, питање

ближих коријена из којих је директно потицала његова породица /којем братству и племену је припадала, из којег краја је потицала, односно којем је роду припадао њихов предак или које је презиме имао, када се и из којег краја доселио и сл./ остало је све до данашњих дана неистражено и неразјашњено. Истина, било је неких покушаја, нарочито одређених екстремних хрватских националистичких и клерикалних кругова, који се практично сведе на неуспјеле фалсификате и подметања.

Потпуном расвјетљењу овог, по свему судећи, намјерно замагљеног и замршеног питања, највише би се допринијело, ако би се, прије свега, пошло од онога што су мислили и знали, односно како су се према њему односили оновремени Бошковићи. Према свим доступним изворима, њих је, а нарочито самог Руђера, као што је и разумљиво, ово питање интересовало прије и више од свих других. Као што се то може видјети из његових писама и других докумената, он је своју жељу да дође до што конкретнијих и ближих података о томе веома снажно и непрекидно испољавао све до краја живота. Поред оне уобичајене знатнжеље и интересовања за основне податке о поријеклу породице и својих предака, он је тежио и настојао да на овај начин дође до било каквих сазнања о том питању, прије свега, у циљу прибављања доказа о свом племићком поријеклу. За тим је он имао веома изражену, такорећи свакодневну потребу, с обзиром на друштвени положај и начин живота који је водио као веома угледан и цијењен научник и као такав дуго времена био у моди у свим оновременим европским друштвима. Јер, и поред свих својих личних и научних, високо вреднованих, квалитета и особина које је посједовао, недостатак било какве племићке титуле стварао му је одређене проблеме и непријатности у погледу приступа тим затвореним високим аристократским друштвима.

Највише је због тога од свог брата Божа, који је живио у Дубровнику, дакле у непосредној близини Орахова Дола, завичаја њиховог оца и ближих предака, упорно тражио да детаљно прукупља сва доступна сазнања и податке о поријеклу породице /”... о нашим прецима макар и према добро утврђеном предању, када су узели ово презиме, од које породице потичу и чији су огранак, колико има кољена од када су промијенили презиме” и сл./ Божо се заиста трудио да прикупи тражене податке до ко-

јих се у оно вријеме, зацијело, могло веома лако доћи, јер је ондашња генерација старијих припадника рода Бошковића из Орахова Дола те чињенице добро знала и памтила. Међутим, сасвим је извјесно да се сва прикупљена сазнања нијесу уклапала у "концепцију" о њиховом племићком поријеклу, па би њихово потпуно и комплетно објављивање могло само да штети тадашњим интересима породице и самог Руђера. Вјероватно су баш из тих разлога у поменутој брошури и изостављени подаци о ближим коријенима и поријеклу ове породице.

Али, иако у том дијелу мањкава и непотпуна, ова књижица садржи доста значајних података о њиховој породици и роду Бошковића у Ораховом Долу и Дубровнику. Посебно је добро објашњено "када су узели ново" односно када је и како дошло до промјене њиховог презимена. Наиме, у брошури је јасно речено да је "о настанку презимена одлучивао наш праједа, узевши старо име за презиме по очеву имену, што је уобичајено код српског народа". Осим што се изричито указује на српско поријекло породице, из наведеног цитата произилази да је Руђеров праједа узео за себе и своје потомство ново презиме Бошковић, по имену свога оца, који се, иако се то изричито не каже, очигледно звао Бошко.

Иако се не наводи вријеме у коме су живјели ови њихови преци и када су се одвијали поменути процеси, оно се може доста приближно одредити и на основу самих података датих у наведеној брошури. Примјеном опште усвојеног правила за утврђивање временског распона између генерација, произилази да је тај њихов предак, праједа који је "одлучивао о новом презимену", живио у првој половини 17, а чукун дједа /Бошко/, по коме су добили презиме, крајем 16. и почетком 17. вијека.

Захваљујући једном старом католичком обичају, у дубровачким матичним књигама налазимо имена браће и сестара Руђеровог оца Николе. По том обичају, при крштењу дјеце кумује најближа родбина. Тако су скоро свој Николиној дјеци, а било их је осморо, кумовали његова браћа и сестре, који су им при том, као што је било уобичајено, давали своја имена. На основу тих као и других извора, види се да је код старих Бошковића из Орахова Дола, Никола најчешће име мушких припадника овог рода. Поред неких других имена, која се такође

често понављају, као што су Бошко или Божо, Томо, Петар, Илија и сл, практично нема генерације у којој није било по неколико носилаца имена Никола. Понекад чак и браћа од стричева имају исто ово име. Уз остало и овај нас податак свакако додатно учвршћује у нашем увјерењу да се тако звао Руђеров прадеда, тј. онај његов предак који се доселио и настанио у Ораховом Дољу и који је за себе и своје потомство узео презиме по имену свога оца” /Бошка/. Овакав закључак има своје упориште и у обичају у нашем народу да потомци носе имена својих најближих и непосредних предака.

На основу тога призилази да је овај Руђеров прадеда, заправо родоначелник оног дијела рода Бошковића који је живио у Ораховом Дољу и Дубровнику, иако презиме не долази од његовог већ од имена његовог оца Бошка. У ствари, они су само један од огранака ширег, бројног и разгранатог братства Бошковића, чији су дјелови настањивали друге крајеве Херцеговине /околина Стоца, долина Неретве и сл./, као и у Црној Гори /Горњи и Доњи Колашин/. Према наведеним изворима, Руђеров прадед је имао синове Матију и Бошка. Они се помињу у Орахову Дољу и Дубровнику почев од 1649. године. Матија је, колико се зна, имао сина Николу, а он опет Матију. Овај Матија је, у своје вријеме /крај 17. и почетак 18. вијека/ био веома позната личност у Дубровнику и шире. Он је поред осталог, у корист Дубровника успјешно обавио низ значајних дипломатских послова, о чему постоје подаци у дубровачким архивима. Припадници овог Матијиног огранка су се постепено иселили из Орахова Дола, највише у правцу Хутова и долине Неретве, и њихових потомака више нема у овом селу. Други Николин син Бошко, поред Николе, имао је, колико је познато, још синове Илију, Божа /Бошка/ и Тома, који су живјели у Ораховом Дољу. Њихови потомци су Кристићи и Томичићи, који и данас живе у овом селу и броје око двадесет кућа.

Када је у питању предање о поријеклу, пада у очи да је оно код потомака старих Бошковића из околине Стоца, који су према сопственом казивању истог поријекла са онима из Орахова Дола, знатно боље очувано, тј. оно је потпуније и прецизније, па самим тим дјелује и много логичније и убједљивије од других. Према том, већ одавно забиљеженом казивању, дво-

јица браће су се са својим породицама доселили у Херцеговину са подручја данашње сјеверне Црне Горе. Један од њих се настанио у области Попова Поља на југу, а други се задржао у Дубравама код Стоца. Потомци овог другог брата данас претежно живе у селима Дубраве, Црнићи и Аладинићи, али их има и у Стоцу, Чапљини, Мостару и другдје. До скоро су бројали преко седамдесет породица. Претежно су католици, неки су прешли у ислам, али је један мањи број њих још увијек остао у православној вјери и сачувао своју праједовску традицију. Иако сада већина носе разна друга презимена, још увијек има породица, свих вјероисповијести, које су задржале старо презиме Бошковић. Међутим, без обзира на све то, сви су они сачували успомену о свом заједничком претку који се доселио из Црне Горе и о свом православном поријеклу. На основу тога, неки од њих посебно, и не без поноса, истичу своје црногорско поријекло.

На жалост, ни код овог дијела потомака старих Бошковића, осим уопштене назнаке подручја данашње сјеверне Црне Горе као завичаја њихових предака, није прецизније упамћено у којем су мјесту конкретно живјели ти њихови преци прије досељавања, од којег племена и братства потичу и сл. Но, и поред тога, и овако њихово казивање је за нас значајно, јер самим лоцирањем макар и ширег завичаја њихових предака указује нам, прије свега, на правац нашег даљег истраживања и тиме доприноси рјешењу питања њиховог поријекла. У резултату тако усмјереног ангажовања дошло се, поред осталог, до сазнања да се предање које постоји у крајевима индицираним као постојбина предака старих Бошковића /Ровца, Горњи и Доњи Колашин/ у потпуности поклапа са предањем које казују припадници рода Бошковића у Херцеговини. У ствари, ова се предања међусобно допуњују и потврђују. Међутим, још је значајније то што ова предања имају своје упориште и потврду у радовима бројних истраживача различитих струка који су се бавили поријеклом и миграцијама становника назначених крајева Црне Горе и Херцеговине, као и у бројним писаним и материјалним изворима. На тај начин су, што је од посебног значаја, наведена предања добила на доказној снази и вјеродостојности.

Познато је да се међу крајевима, који се у предању, као и у научној литератури, најчешће наводе као постојбина предака највећег дијела данашњег становништва Херцеговине налазе и Ровца. И у самим Ровцима, такође, постоји добро очувано предање о исељавању Ровчана у Херцеговину, поред осталог, и у област Попова Поља. Према том народном памћењу, од тих давно исељених Ровчана воде поријекло и тамошњи Бошковићи, "од којих потиче и славни научник Руђер Бошковић". Ово народно казивање су још прије више деценија забиљежили и неки наши истраживачи и хроничари Роваца. Међу првима и познати етнограф Даринка Зечевић, сарадник нашег угледног научника и неуморног истраживача П. Шобајића. Ово доста раширено народно памћење о томе, упоредо са оним које се казује у Горњем и Доњем Колашину, својевремено је сакупљао и обрађивао и наш талентовани и рано преминули књижевник Мило Бошковић. У вези са тим треба напоменути да већина ових испитивача сматрају да ровачка традиција и предање у највећој мјери "почивају на историјским основама", тј. да се заснивају на истинитим историјским елементима. Ове оцјене су оснажене и неким новијим истраживањима /Б. Ђурђев, М. Барјактаревић, С. Поповић и др./, према којима се основни подаци ровачког предања и традиције, у основи, слажу са онима садржаним у историјским изворима.

Међу бројним исељавањима, групним и појединачним, до којих је најчешће долазило из економских разлога /"због тјескобе и немаштине"/, али и крвне освете, ово предање је запамтило и исељавање родоначелника данашњег бројног и разгранатог братства Бошковића, једног од огранака старог ровачког рода Шћепановића. Према том народном казивању родоначелник овог исељеног ровачког братства био је Бошко Станишић Шћепановић. Он је крајем 16. вијека, са својом породицом, живио у ровачком крају Међуријечју, у засеоку званом Липље. Пошто је по природи био пријеке нарави и необузданог карактера, често је долазио у сукоб са људима. Тако се догодило да у једној свађи убије човјека. Чим је "пао на крв", морао је са својом породицом да бјежи из Роваца. Упутно се према сјеверу и настанио у Затарју, у предјелу шумовите косе Цера изнад Лепенца.

Будући да је живио у многочлавној породичној задрузи, у једници са осам синова, они за кратко вријеме, у овом пустом и ненасељеном крају, искрче шуму и подигну велику породичну кућу од камена. Озидине и други остаци те "Бошкове куле", обрасли шумом и шикаром, упркос наслагама времена и шумског отпада, још увијек се назиру. Потврду о истинитости овога предања не налазимо само у овим материјалним остацима, већ и у писаним свједочанствима из тог времена. У Катастику манастира Добриловине, својеврсној земљишној књизи, заснованој почетком 17. вијека, у којој су уписана сва манастирска добра са именима дародаваца и приложника тих добара, међу првима је уписан "Бошко и његова кућа у Церу". Несумњиво је да се ради о Бошку Станишићу Шћепановићу, родоначелнику данашњег братства Бошковића, са више огранака. Готово сва имена уписана у овој књизи поред Бошковог /Илија, Петар, Томо и др./ у оквиру његове куће, познаје предање и родослов Бошковића. Ово поклапање података је толико изражено да заиста представља карактеристичан примјер како се традиција и предање, не само слажу са материјалним и писаним изворима, већ се и међусобно узајамно допуњују и потврђују.

Бошкови синови се на Церу, ипак, нијесу дуго задржали на окупу. Предање казује да су се због бројности и помањкања обрадиве земље, те хладних и сњеговитих зима, убрзо почели расељавати на разне стране, тако да су само два Бошкова сина са својим потомством остали да живе на Церу. Касније су се и они спустили у питомије, ниже предјеле и настанили у околним насељима Вранеша и Доњег Колашина. Презиме су узели по имену свог родоначелника Бошка. Сви су изгледи да су се око тога браћа односно синови Бошкови чврсто договорили још прије расељавања. Као што се да запазити они су тај аманет испоштовали.

У вези са одређивањем презимена треба се присјетити да, прије свега, у времену о коме је ријеч, у Ровцима, као и другим нашим околним крајевима, појединци нијесу имали нити употребљавали презиме у данашњем смислу и облику, већ су се "казивали по оцу". Као што се зна, узимање презимена у данашњој форми уводи се у нас знатно касније. Међутим, независно од тога иселеници су у новим срединама, по правилу,

узимали нова презимена, другачија од оних која су имали у завичају заједно са осталим братственицима. Нарочито је то био случај са онима који су бјежали од крвне освете. Из тих, а и неких разлога, исељеници су вољно или невољно, често мијењали и крсну славу, па и вјеру.

Протеком времена од двојице Бошкових синова који су остали да са својим потомством живе у Затарју, развило се широко и јако братство. Захваљујући тој својој бројности и снази, они су у одређеном периоду "представљали важну индивидуалну компоненту" у овом крају, а због своје борбености, одважности и способности, "непрестано су били носиоци ослободилачких тежњи и предводници борби против Турака", за прикључење тих области Црној Гори. Зато није ни чудо што су међу челницима и вођама у борби за остварење ових народних стремљења на том подручју били харамбаше, перјаници, барјактари и командири које је давало ово братство.

Наведено предање о расељавању Бошкових синова забиљежено у Ровцима и оно које кажују припадници братства Бошковића у Црној Гори, своди се на то да су двојица од њих одселили у Херцеговину. Један од њих се настанио у околини Требиња, у области Попова Поља. Од њега потичу тамошњи Бошковићи и знаменити научник и мислилац Руђер Бошковић. Остали за нас интересантни подаци, па и они који се тичу њихових имена, праваца и времена новог исељавања и сл. доста су нејасни и конфузни. Међутим, на основу укупних података и сазнања која нам дају коришћени извори, могуће је на сва питања која нас интересују добити доста прецизне и тачне одговоре и објашњења.

Иако података о времену када се родоначелник Бошковића иселио из Роваца нема у доступним изворима, могуће га је ипак барем приближно одредити на основу података које нам посредно дају ти исти извори. Тако се са доста извјесности може закључити да се Бошко настанио на Церу почетком прве деценије 17. вијека. На то нас, прије свега, упућује и Катастик манастира Добриловине, који је заснован почетком тог вијека, а међу првим дародавцима је уписано и Бошково име. Његови синови су се одатле расељавали у наредних деценију или двије. То вријеме се поклапа са временом досељавања родоначелника

огранака братства Бошковића у Орахов До и околину Стоца, што је утврђено, као што смо видјели, на основу тамошњег предања и других извора.

Исто тако, правац исељавања, куда су се кретали при селидби, која су усмерења и одредишта имали и сл. поједини синови Бошкови поименично, па и они који су се населили у Херцеговини, не може се сасвим тачно утврдити на основу расположивих података. Поред осталог и због тога што су се та миграциона кретања, по правилу, вршила у етапама, од једног мјеста до другог, а често су мијењани, из разних разлога, и ти зацртани правци кретања и одступало се од планираног циља. Тако су се под утицајем различитих околности мигранти често стањивали тамо гдје нијесу ни мислили ни жељели. На тај начин су кидане и везе са матицом и губио им се траг.

Иако име Бошковог сина који се населио у Ораховом Доу ни у једном коришћеном извору није изричито наведено, укупни подаци и сазнања којима се располаже недвосмислено нам говоре да се звао Никола. На то нас, прије свега, упуњује предање забиљежено у Црној Гори, према коме се један од одсељених Бошкових синова звао Никола. Осим тога, у прилог таквом увјерењу иду и необично чести примјери овог личног имена у роду Бошковића из Орахова Дола и Дубровника. Слична ситуација, која напросто бode у очи, је и са осталим именима. Наиме, имена првобитних Бошковића из Орахова Дола претежно су или најчешће иста она која се налазе у предању и родослову Бошковића у Црној Гори. Ова чињеница налази своју потврду и у писаним изворима, јер су имена која су уписана у оквиру Бошкове куће у Катастику манастира Добриловине, у најчешћој употреби код старих Бошковића у Орахову Доу и Дубровнику. Није сувишно да још једном истакнемо да је то нарочито случај са именом Никола, а слично се догађало и са именима Бошко /Божа/, Илија, Томо итд. Тако је, на примјер, Никола, син Бошка Станишина Шћеџановића, који се према нашим укупним сазнањима доселио у Орахов До и постао родоначелник тамошњих Бошковића, имао сина Бошка, а он синове Никола, Божа /Бошка/, Илију и Тома. Свако од ових имена записано је у поменутом манастирском Катастику, у оквиру "Бошкове куће". Иста ова имена се, такође, налазе и у предању и родослову

Бошковића у Црној Гори, и то у једној или двије генерације испред оних у Орахову Дољу, што говори и о временском поклапању ових података, који тако добијају још једну потврду своје основаности и истинитости.

Ови подаци додатно добијају на својој тежини и значају ако се има у виду да у нашем народу, нарочито у крајевима о којима је ријеч, постоји традиционално устаљен обичај да родитељи својој дјечи дају имена непосредних и директних предака. По правилу, овог се обичаја упорно и досљедно придржавају, тако да се често налазе једна те иста имена у одређеном братству из генерације у генерацију. Најчешће се дају имена Ђеда, стрица, па и оца, да би се тако сачувала успомена на њих, поготову кад су у питању неке истакнутије личности. Заправо уобичајено је да отац свом прворођеном сину даје име свога оца. У вези са овим, потребно је имати у виду и чињеницу да се код католика дјетету врло често давало очево име и то у непрекидном низу генерација.

Веома је интересантно и значајно на крају напоменути да се сви овдје коришћени подаци, без обзира на њихове изворе, у највећој мјери међусобно допуњују и потврђују. То је посебно дошло до изражаја код података чији су извор традиција и предање, и то баш код оних који су настали у различитим међусобно удаљеним срединама, независно и без утицаја једних на друге. Ту наилазимо на готово невјероватан спој, повезаност и преплитање података, уз веома изражену њихову подударност и међусобно потврђивање. Међутим, још је од већег значаја чињеница да су традиција и предање нашли своје упориште и потврду и у доступним писаним и материјалним изворима. Стога, без обзира на уобичајене недостатке и мањкавости које прате усмено казивање, оно се у овом случају уклапа у реалне историјске оквире, и самим тим постиже и своју својеврсну верификацију и доказну снагу.

З а к љ у ч и ц и

И поред неких покушаја својатања Руђера Бошковића у прошлости и у пркос најновије обимније и интензивније пропаганде хрватских националистичких кругова, разних фалсификата и шпекулација о његовом наводном хрватском поријеклу, у српско национално поријекло овог нашег славног научника и проналазача не може бити никакве сумње.

Род Бошковића из Орахова Дола, од којих потиче и породица Руђера Бошковића у Дубровнику, као и родови Бошковића из околине Стоца и са подручја данашње сјеверне Црне Горе /Горњи и Доњи Колашин/, су истог поријекла и имају једног заједничког претка, односно родоначелника. Заправо, они су дјелови једног ширег братства са више огранака, које вуче своје коријене из црногорско-брдског племена Роваца и води поријекло од старог ровачког братства Шћепановића.

Њихов родоначелник је Бошко Станишин Шћепановић, које се из Роваца иселио почетком 17. вијека и настанио на Церу, у Затарју. Одатле се његов син Никола, нешто касније, одселио у Херцеговину и настанио у Ораховом Долу, на ободу Попова Поља. Он је, у ствари, родоначеник огранка Бошковића у Ораховом Долу и Дубровнику, иако је ново презиме узео по имену свога оца Бошка, као и остала његова браћа, која се се раселила на разне стране. Он је имао сина, који се по имену свога дједа, звао Бошко, који је свога сина Николу, као дјечака повео у Дубровник да служи у тамошњих имућних грађана. Бавећи се трговином, Никола се током времена и сам обогатио. Да би засновао породицу и постао грађанин Дубровника, прешао је у католичку вјеру. У његовој породици је поникао и наш генјални мислилац и стваралац, Руђер Бошковић.

И з в о р и и л и њ е р а њ у р а

1. Барјактаревић, М. Ровца, Титоград 1984.
2. Бошковић, М. Рукописна грађа /необјављено/.

3. Варићак, В. Прилози за биографију Р. Бошковића, Рад ЈАЗУ, Загреб 1929.
4. Вјесник Жупе Храсно, од бр. 11/70 до 20/77.
5. Дедијер, Ј. Источна Херцеговина, Сарајево 1909.
6. Зовко, Ј. Бошковићи у селу Орахови Дол, Загреб 1938.
7. Марковић, Ж. Руђер Бошковићи I, II, Загреб 1968.
8. Пејовић, Ђ. Исељавање Црногораца у 19 вијеку, Титоград 1962.
9. Поповић, С. Ровца и Ровчани, Никшић 1990.
10. Рачки, Ф. Руђер Јосип Бошковић - животописна црта, Рад ЈАЗУ, Загреб 1887.
11. Раосављевић, Р. Морача, Ровца и Колашин, Београд 1989.
12. Трухелка, Б. Руђер Бошковић, Загреб 1957.
13. Филозофија знаности Р. Бошковића, Зборник радова, Загреб 1987.
14. М. Филиповић - Љ. Мићевић, Попово у Херцеговини, Сарајево 1959.
15. Часопис Даница за 1987.
16. Шекуларац, Б. Добриловина и Добриловински катастик, Мојковац 1988.
17. Шћепановић, Ж. Средње Полимље и Потарје, Београд 1979.